

GreenPlace Let's do it together!

INTEGROVANÝ AKČNÝ PLÁN

NITRA

SLOVAKIA

urbact@msunitra.sk

Obsah

1.	PRÍHOVOR	4
2.	GREENPLACE. Let's do it together!.....	5
3.	Čo je Integrovaný akčný plán?.....	6
4.	Kontext, potreby a vízia.....	7
4.1.	Kontext	7
4.2.	Lokálna výzva.....	7
4.3.	IAP zámer.....	8
4.4.	Relevantné existujúce stratégie	8
4.5.	Green Place v procesoch Mesta Nitra	10
4.6.	Identifikácia problému s miestnymi aktérmi a prostredníctvom nich	10
4.6.1.	GreenPlace ULG.....	10
4.6.2.	ULG metodológia.....	11
4.6.3.	Identifikácia miestnych priorít.....	12
4.6.4.	Spoluvytvorená vízia GreenPlace	14
4.7.	Testovacie akcie	15
5.	Celková logika a integrovaný prístup	18
5.1.	Logika intervencie, zameranie IAP	18
5.2.	Strategické a špecifické ciele	18
5.3.	Oblasti intervencie	20
5.4.	Integrácia akčného plánu	25
5.5.	Prierezové témy URBACT v akčnom pláne	27
6.	Detaily akčného plánu	29
	RIZIKO	34
	POPIS AKTIVITY	34
	VÝSLEDKY	34
7.	Implementačný rámec.....	36
7.1.	Riadenie	36
7.2.	Neustále zapájanie zainteresovaných strán	36
7.3.	Prístup k financovaniu	37
7.4.	Celkový časový rámec.....	39
7.5.	Monitorovanie a reporting.....	40
7.6.	Riadenie rizík	41
8.	Záver	43
7.7.	Plán miestnej komunikácie a šírenia informácií o IAP.....	43
7.8.	Okamžité nasledujúce kroky (nasledujúcich 6 mesiacov)	43

7.9.	Dlhodobá vízia a stratégia udržateľnosti.....	44
9.	Prílohy.....	45
10.	Kontakty	47

1. PRÍHOVOR

Drahí obyvatelia Nitry, vážení partneri,

Mesto Nitra prechádza dynamickým rozvojom so silným dôrazom na udržateľný rast, ochranu nášho historického dedičstva a tvorbu kvalitných verejných priestorov pre všetkých. Jednou z našich hlavných priorít je revitalizácia areálu bývalých vojenských kasární pod Zoborom – miesta s obrovským potenciálom stať sa zeleným a kultúrnym centrom nášho mesta.

V rámci Integrovaného akčného plánu GreenPlace sa mesto Nitra zaviazalo obnoviť túto dôležitú lokalitu a vytvoriť moderný, otvorený a bezpečný priestor pre obyvateľov aj návštevníkov.

V spolupráci so Slovenskou akadémiou vied, Biskupským úradom v Nitre a ďalšími partnermi pracujeme na premene tohto miesta na živé centrum kultúry, vzdelávania, rekreácie a komunitného života.

Našou víziou je prepojiť históriu s budúcnosťou, zachovať zeleň a podporovať biodiverzitu, a zároveň vytvoriť bezpečný a prístupný park, ktorý bude slúžiť ako priestor pre rekreačné aktivity, kultúrne podujatia a vzdelávacie iniciatívy. Plán zahŕňa obnovu historických budov, zlepšenie dopravnej infraštruktúry a otvorenie územia verejnosti, pričom sa bude dôsledne dbať na zachovanie historického a environmentálneho významu lokality.

Tento projekt je skvelým príkladom modernej a otvorenej samosprávy, ktorá počúva svojich občanov a aktívne zapája odborníkov i komunity do tvorby verejných priestorov. Som pevne presvedčený, že vďaka spoločnému úsiliu dokážeme premeniť bývalé vojenské kasárne pod Zoborom na miesto, na ktoré budú všetci obyvatelia Nitry hrdí a na model úspešnej spolupráce v rámci európskych iniciatív.

Teším sa, že túto cestu podnikneme spoločne!

*Marek Hattas
Primátor mesta Nitra*

Marec 2025

2. GREENPLACE. Let's do it together!

GreenPlace je sieť programu URBACT, ktorá združuje desať partnerov so spoločným cieľom rozvíjať súbor aktivít zameraných na „recykláciu“ nevyužívaných mestských území prostredníctvom nástrojov sociálnej participácie. Projekt zohľadňuje nielen regionálne špecifiká a podmienky jednotlivých partnerov, ale zároveň zavádza zeleň ako kľúčový prvok pri zmierňovaní klimatických zmien v mestských oblastiach. Projekt je realizovaný v období od júla 2023 do decembra 2025.

Vedúcim partnerom projektu je mesto Vroclav (Poľsko) a do projektu je zapojených osem partnerov:

- Boulogne-sur-mer Développement Côte d'Opale – Francúzsko
- Bucharest Metropolitan Area Intercommunity Development – Rumunsko
- Limerick – Írsko
- Löbau – Nemecko
- Nitra – Slovensko
- Onda – Španielsko
- Quarto d'Altino – Taliansko
- Vila Nova de Poiares – Portugalsko

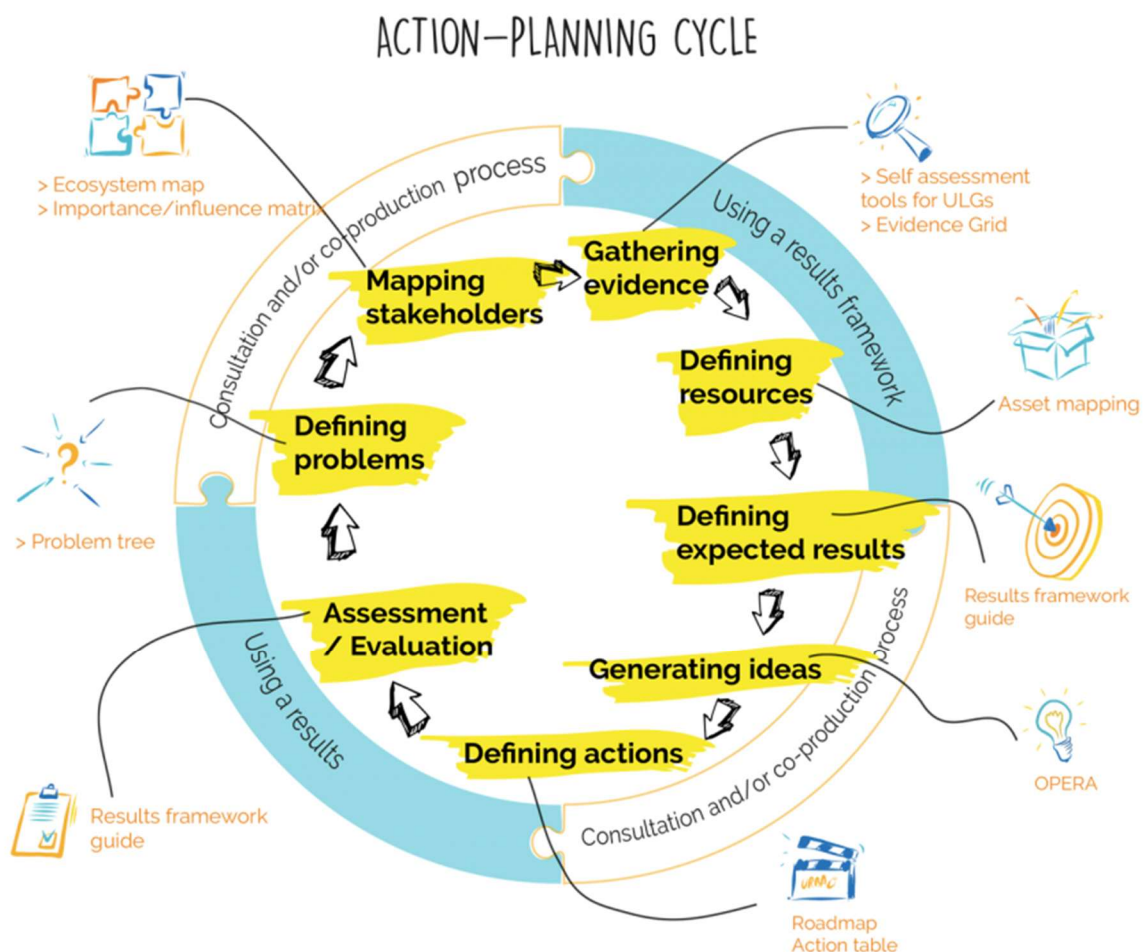
3. Čo je Integrovaný akčný plán?

Integrovaný akčný plán (*Integrated Action Plan, IAP*) URBACT je kľúčovým prvkom metodológie URBACT. Ide o výstup na úrovni mesta, ktorý definuje opatrenia určené na realizáciu v meste s cieľom reagovať na konkrétnu výzvu mestskej politiky – pričom odráža poznatky získané od miestnych aktérov, transnárodných partnerov a testovania opatrení na lokálnej úrovni.

IAP tak predstavuje zároveň ústredný bod aj cieľ akčného plánovacieho procesu, ktorým mestá prechádzajú v rámci siete URBACT Action Planning Network (APN). Pomáha zabezpečiť, aby mali miestne diskusie (v rámci URBACT Local Group) a transnárodná výmena skúseností (medzi partnerskými mestami siete) praktické zameranie – teda aby smerovali k tvorbe súboru konkrétnych a vzájomne prepojených opatrení, ktoré reagujú na lokálnu politickú výzvu každého zúčastneného mesta, pričom uplatňujú integrovaný a participatívny prístup.

IAP má orientáciu na budúcnosť – stanovuje opatrenia, ktoré budú mestá realizovať aj po skončení životného cyklu siete URBACT. Z tohto dôvodu plán nielen opisuje, čo mesto plánuje urobiť v danej tematickej oblasti, ale kladie dôraz aj na implementačný rozmer – napríklad identifikáciu konkrétnych zdrojov financovania, riadiacich štruktúr a časového harmonogramu pre realizáciu a monitorovanie opatrení.

IAP zároveň nadväzuje na celkový [URBACT Action Planning Cycle](#).

4. Kontext, potreby a vízia

4.1. Kontext

Mesto Nitra je stredne veľké slovenské mesto s 76 223 obyvateľmi a piatym najväčším mestom v krajine. Nitra je najstarším mestom na území Slovenska, pričom prvé osídlenie siaha až do 9. storočia. Mesto vzniklo okolo rieky, ktorá mu dala meno, a má preto výrazný historický a archeologický význam nielen v rámci Slovenska, ale aj v širšom európskom kontexte. Nitra sa nachádza na križovatke dvoch dôležitých komunikačných trás: jednak leží na významnom ťahu smerujúcom k hlavnému mestu Bratislava, zároveň mesto pretínajú hlavné cesty regiónu, čo prispieva k ekonomickému rozvoju mesta. Medzi hlavné priemyselné odvetvia regiónu patria strojárstvo, chemický a potravinársky priemysel. V novom priemyselnom parku sú koncentrované elektronický a automobilový priemysel. Nemenej dôležitou zložkou miestneho hospodárstva je aj cestovný ruch.

Mesto Nitra je vo všeobecnosti veľmi zelené a existuje silná politická vôľa ďalej zvyšovať kvalitu zelene a zlepšiť tak kvalitu ovzdušia. Voda predstavuje kľúčový prvok mestského prostredia, predovšetkým rieka Nitra, ktorá tvorí jednu z kompozičných osí mesta. Zároveň je však voda aj potenciálnym zdrojom rizík, ako sú záplavy, nedostatočné vsakovanie dažďovej vody či pokles hladiny podzemných vôd. Mesto tiež čelí narastajúcemu výskytu vln horúčav a mestských tepelných ostrovov, čo má negatívne zdravotné dôsledky, najmä pre zraniteľné skupiny obyvateľstva, a je úzko späté s dopadmi klimatickej zmeny. Demografický vývoj mesta je klesajúci a sprevádzaný procesom starnutia populácie. Participatívne procesy zatiaľ nemajú v Nitre veľké zapojenie obyvateľov, avšak v posledných rokoch pribúdajú pokusy o spoluvytváranie miestnych politík s obyvateľmi.

4.2. Lokálna výzva

Integrovaný akčný plán *URBACT GreenPlace* pre mesto Nitra sa zameriava na územie bývalých vojenských kasární na Martinských vrchoch, ktoré boli postavené v roku 1882. Pôvodne pozostávali z 10 murovaných budov a 24 drevených barakov so všetkým potrebným vybavením pre ubytovanie približne 300 stálych a 1 200 dočasných vojenských príslušníkov. Na začiatku 90. rokov 19. storočia tu pribudla vojenská nemocnica s dvoma menšími pavilónmi, neskôr – v medzivojnovom období 20. storočia – boli areál rozšírený o ďalšie dve budovy a cvičisko. Počas 20. storočia tu prebehlo viacero rekonštrukcií a stavebných zásahov. Celý areál tak odzrkadľuje politické a historické zmeny a zároveň ukrýva archeologické poklady. Mnohé z objektov sú dnes pamiatkovo chránené.

V súčasnosti je celé územie rozdelené medzi troch vlastníkov, ktorí tu realizujú paralelné aktivity:

- Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied (SAV) – so sídlom, skladmi a archeologickým parkom (vrátane pozostatkov kostola z 9. storočia);
- Biskupský úrad v Nitre – plánuje rekonštrukciu bývalej nemocnice a bývalého hostinca;
- Mesto Nitra – už zrekonštruovalo dve budovy pre potreby materskej školy a v roku 2024 obnovilo ďalšie štyri objekty pre Nitrianske kreatívne centrum.

Administratívne budovy
Archeologického ústavu SAV

Budova bývalej nemocnice

Budovy materskej školy a
Kreatívneho centra

4.3. IAP zámer

Pri príležitosti oficiálnej návštevy cisára Františka Jozefa I. v roku 1887 boli v areáli kasární vysadené okrasné stromy a kríky, ktoré sú dnes pamiatkovo chránené. Hoci kvalita zelene postupne degraduje v dôsledku nedostatočnej údržby, rozloha parku zostáva zachovaná a zatiaľ nebola výrazne negatívne ovplyvnená. Vzhľadom na svoju veľkosť predstavuje zeleň parku významné biocentrum v rámci ekologického systému mesta. Súčasťou historického areálu je aj kamenné schodisko, ktoré kedysi prepájalo park s najaktívnejšou časťou vojenských kasární – táto oblasť tvorí ústredný priestor celého územia. V súčasnosti je však park oplotený, čo obmedzuje prístup obyvateľov a vytvára vizuálnu bariéru medzi verejným priestorom a samotným areálom. Napriek svojej malebnej, takmer divokej atmosfére, je dnešný stav územia značne zanedbaný a miestami nebezpečný. Územie, ktorého sa Integrovaný akčný plán (IAP) týka, je vo vlastníctve troch subjektov – Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied, Biskupského úradu v Nitre a Mesta Nitra. Cieľom IAP je preto zviditeľniť, sprístupniť a oživiť tento park – tak, aby sa stal užitočným a príťažlivým priestorom pre obyvateľov aj pre životné prostredie.

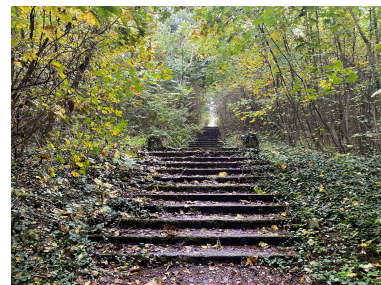
Vstupná brána do parku

Súčasný stav územia

Centrálné schodisko

Revitalizácia parku bude usilovať o to, aby bol prístupný pre všetkých, prepojený so zvyškom areálu bývalých vojenských kasární a zároveň integrovaný do systému ostatných mestských plôch zelene, čím spoločne vytvoria funkčnú kostru zelene mesta.

4.4. Relevantné existujúce stratégie

Na národnej/regionálnej úrovni

Oblasť, ktorá je predmetom záujmu, je chránenou pamiatkou, preto všetky aktivity musia byť v súlade so **zákonom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu**. Tento zákon upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických lokalít v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Vzhľadom na existenciu Kreatívneho centra mesta Nitra v danej oblasti je tiež dôležitým dokumentom **Stratégia kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030**, pripravená Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky. Jej zámerom je v súčasnosti formulovať dlhodobé strategické ciele štátnej kultúrnej politiky s pravidelne aktualizovanými akčnými plánmi a prepojiť tieto ciele s politikami ostatných rezortov s výhľadom do roku 2030.

Na potrebné zapojenie občanov do procesu rozvoja mestského územia bol pridaný národný nástroj projektu podpory partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Participácia a participatívna tvorba verejných politík sú jedným z pilierov otvorenej správy vecí verejných, ktorú Slovensko prostredníctvom Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rozvoj občianskej spoločnosti uplatňuje od roku 2011 (**Národný projekt Participácia**). Cieľom je, aby formálna spolupráca bola nahradená princípom partnerstva medzi verejnou správou a mimovládnyimi neziskovými organizáciami a aby sa iniciovala pozitívna zmena v postojoch pracovníkov verejnej správy k participatívnej tvorbe verejných politík.

Na miestnej úrovni

Environmentálne politiky

Z hľadiska potreby riešiť aspekty klimatickej zmeny v danej oblasti budeme vychádzať z dokumentu **Stratégia adaptačných opatrení na zmenu klímy pre mesto Nitra**. Plánované územie je dôležitou zelenou oblasťou mesta, preto ako základ pre plán zelene územia slúži dokument **Generálny plán zelene pre mesto Nitra**. Jeho cieľom je zabezpečiť dlhodobú stabilitu systému zelene, rozvoj jeho ekologických a rekreačných funkcií a optimalizáciu nákladov na správu zelene.

Územné plánovanie

Najdôležitejším dokumentom pre plánovanie rozvoja územia v meste je **Územný plán mesta**. Je to základný zákon na reguláciu procesov, ktoré sa v meste odohrávajú. Podrobnejšie princípy tvorby verejných priestorov mesta sú stanovené v dokumente **Manuál verejných priestranstiev mesta**. Kľúčovým problémom nášho územia je jeho dopravná dostupnosť, preto je dôležitým dokumentom aj **Plán mobility mesta Nitra**. Je to strategický dokument, ktorého cieľom je vytvárať podmienky pre uspokojenie potrieb mobility ľudí a podnikov v meste a jeho okolí, pričom zároveň znižuje negatívne vplyvy dopravy na kvalitu života v meste.

Ekonomika

Všetky aktivity mesta Nitra musia byť v súlade s dokumentom **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Nitra na obdobie 2015–2023**, ktorý koncepčne a systematicky analyzuje aktuálny stav územia a určuje budúci rozvoj prostredníctvom špecificky miestnych zásahov – kľúčových investičných a neinvestičných projektov v oblasti ekonomickej, sociálnej, environmentálnej a inštitucionálnej. Vytvára obsahový, finančný a inštitucionálny rámec pre napĺňanie vízie a strategických cieľov. V súčasnosti sa spracúva nový dokument.

Sociálne otázky

Pri vytváraní verejných priestorov pre ľudí je potrebné vychádzať z dokumentov projektu „**Nitra pre všetkých**“ – **Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých**, ktorý podporuje odstraňovanie architektonických a sociálnych bariér pre návštevníkov mesta. Súčasťou dokumentu je formulácia 10 krokov, ktoré „privedú“ mesto k prístupnosti. Materiál vychádza z princípov a požiadaviek **Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014–2020**, ktorý okrem iného zabezpečuje bezbariérové riešenia prostredia a prístupnosť budov. Vzhľadom na stav oblasti a jej uzavretosť je potrebné riešiť spoločenské problémy, ako sú antisociálne správanie a bezdomovecstvo v tejto časti mesta. V tejto oblasti je možné pracovať s dokumentmi **Stratégia riešenia rizikového správania mesta Nitra** a **Koncepcia riešenia problematiky ľudí bez domova na území mesta Nitry na roky 2019–2022**. Ďalšie témy zo sociálnej oblasti, ktoré je možné a potrebné riešiť v danom území, sú aktívne starnutie obyvateľstva, ktoré je spracované v dokumente **Program aktívneho starnutia v Nitre na roky 2023–2030**, a **možnosti rozvoja bývania v danej lokalite**, ktoré sú v súlade s **Programom rozvoja bývania mesta Nitra do roku 2030**. Podobne aj otázka migrácie a integrácie cudzincov bude vychádzať z dokumentu **Situačná analýza migrácie a možností integrácie cudzincov v meste Nitra**.

Kultúra, dedičstvo a vzdelávanie

Pri plánovaní obsahu územia, vzhľadom na jeho kultúrny a historický význam a potenciál pre rozvoj cestovného ruchu a kultúry, je tiež potrebné zohľadniť dokument **Stratégia rozvoja kultúry a kreatívneho priemyslu 2021–2031 (NK31)** a dokument **Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra na roky 2021–2031**.

4.5. Green Place v procesoch Mesta Nitra

Projekt je realizovaný pracovníkmi Odboru životného prostredia Mesta Nitra. Tím je oboznámený s nástrojmi, financovaním, metódou a cieľmi programu URBACT, pričom jeden z členov súčasného tímu už na programe URBACT pracoval. Projekt má podporu primátora a aj viceprimátora pre územné plánovanie, urbanizmu, architektúry a kvalitu verejného priestoru.

4.6. Identifikácia problému s miestnymi aktérmi a prostredníctvom nich

4.6.1. GreenPlace ULG

Proces vytvárania integrovaného akčného plánu URBACT GreenPlace pre Nitru je založený **na procese** spoluprotvorby s mimovládnu organizáciou **SPOLKA**, ktorú mesto oslovilo v júni 2023. Prvým výsledkom bolo **vytvorenie mapy zainteresovaných strán** a vyhodnotenie ich relevantnosti. Celkovo bolo identifikovaných **až 54 aktérov**, ktorí boli rozdelení do **troch skupín** podľa miery významnosti:

- **Prvá skupina** – vlastníci, hlavní uživatelia, miestni politici a architekti – absolvovali osobné rozhovory so SPOLKOU a zúčastnili sa aj na workshope.
- **Druhá skupina** zainteresovaných strán bola **pozvaná na workshop**.
- **Tretia skupina** bola **informovaná e-mailom o výsledkoch výskumu**.

Na základe tohto procesu boli vybraní **hlavní partneri ULG (Urbact Local Group – Miestna akčná skupina)**.

Druhým významným výsledkom bolo, že **na prvý dotazník o území odpovedalo 1700 ľudí – čo výrazne presahuje bežný priemer podobných prieskumov**. Na workshope sa zúčastnilo **24 osôb** a na komentovaných prehliadkach **200 účastníkov**.

Po spolupráci so SPOLKOU tím Nitry identifikoval relevantných aktérov pomocou mapy ekosystému zainteresovaných strán, matice vplyvu a dôležitosti a analytickej tabuľky zainteresovaných strán.

Členovia ULG s najväčším vplyvom a záujmom o územie sú vlastníci:

- **Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied v Nitre** (riaditeľ Matej Ruttkay) – je nielen vlastníkom, ale aj najdôležitejším užívateľom územia. Momentálne tu prevádzkuje najviac budov (administratívne priestory, sklady) a múzeum v prírode – archeopark.
- **Rímskokatolícke biskupstvo v Nitre** (riaditeľ kancelárie Martin Štofko) – zatiaľ v území nemá žiadne aktivity, no plánuje rekonštrukciu dvoch budov, pričom povoľovacie konania sú v procese.
- **Mesto Nitra** – menšinový vlastník, ale v území prevádzkuje materskú školu a od roku 2024 aj 4 budovy Nitrianskeho kreatívneho centra.
- Počas projektu sa k ULG pripojila **MVO Zoborské včely (Bees of Zobor)** (Rudolf Kotrusz). Organizácia zriadila mestský včelín v danom priestore a venuje sa tu vzdelávaniu a osvete v oblasti včelárstva.

Ďalším významným členom ULG je **Krajský pamiatkový úrad v Nitre**, ktorý má rozhodovacie a povoľovacie kompetencie pre väčšinu procesov v území, keďže ide o pamiatkové územie.

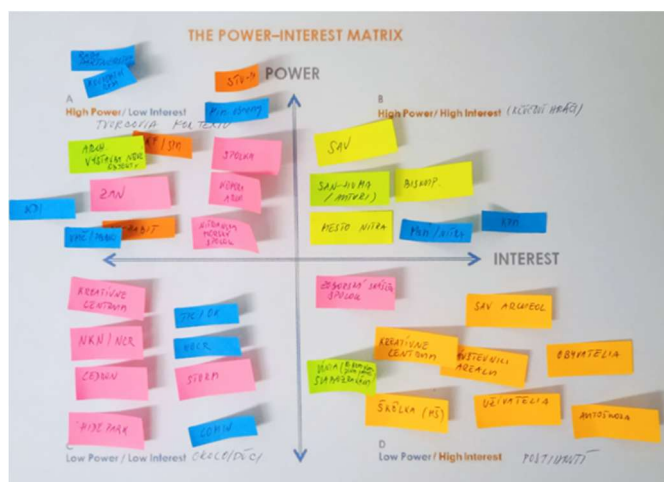
Ďalšími aktívnymi členmi ULG sú:

- **ZAN – Združenie architektov Nitry** (Martin Dulík)
- **Fakulta architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity** (Alexander Schleicher)
- **Hidepark – nezávislé kultúrne a komunitné centrum v Nitre** (Katarína Melichová)

Mesto má predchádzajúce skúsenosti s procesmi spolunavrhovania, spoluvytvárania vďaka projektu **H2020 IN-HABIT – [Projekt Nitra Dražovce | IN-HABIT](#)**.

Mapa zainteresovaných stran

Matrix vplyvov a záujmov zainteresovaných strán

4.6.2. ULG metodológia

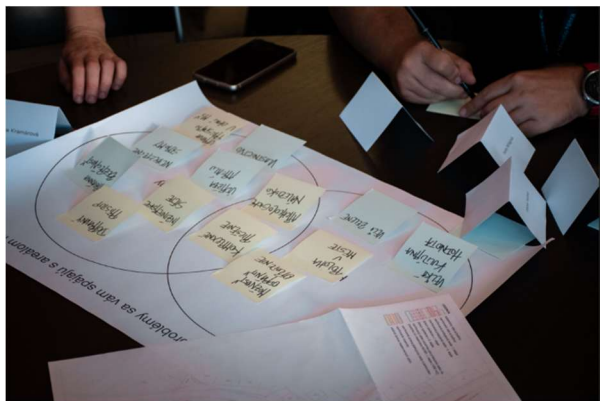
Jadro tímu Nitra GreenPlace sídli na Odbore životného prostredia Mestského úradu. Tím pozostáva z projektového koordinátora, koordinátorky ULG (URBACT Local Group), finančnej referentky a architektky z Odboru hlavného architekta. Stretnutia ULG prebiehali v súlade s harmonogramom, cieľmi a aktivitami projektu, tak ako ich určil vedúci partner. Každé stretnutie malo vopred pripravený program a následne vypracovaný záznam a prezenčné listiny. Stretnutia ULG prebiehali podľa metodík a nástrojov facilitácie, ktoré stanovil vedúci partner (LP) a program URBACT. Členovia ULG poskytli spätnú väzbu o tom, akým spôsobom môžeme najlepšie využiť tieto nástroje vo vzťahu k zvoleným lokalitám, prioritným zónam a k aktivitám ako celku. Poznatky a skúsenosti z transnacionálnych aktivít siete boli zdieľané s členmi ULG pri spoluvytváraní integrovaného akčného plánu (IAP) – prostredníctvom stretnutí ULG, sociálnych sietí alebo webovej stránky organizácie.

Potenciálne riziká a opatrenia na ich zmiernenie identifikované pre proces ULG sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Riziko	Stratégia zmiernenia rizika
Nedostatok politickej podpory	Pravidelne informovať volených zástupcov o priebehu projektu, aby sa udržal ich záujem a podpora.
Neúčasť vlastníkov pozemkov a budov na projekte	Spolupracovať s vlastníkmi tak, aby v navrhovanom projekte videli prínos aj pre seba.
V priebehu projektu môže dôjsť k strate záujmu alebo nižšiemu zapojeniu členov ULG.	Zabezpečiť, aby sme sa sústredili na oblasti záujmu jednotlivých zainteresovaných strán a podľa matice záujmu identifikovať tých, ktorí majú vysoký záujem a chcú byť do projektu aktívne zapojení.
Prílišné očakávania od výstupov projektu	Od začiatku viesť zmysuplnú komunikáciu so zainteresovanými stranami o výstupoch projektu; jasne vysvetliť, že ide o politické opatrenia, nie investičné aktivity. Riadiť očakávania.
Zmena personálneho obsadenia projektového tímu	Udržiavať silný jadrový tím projektu, ktorý pozostáva z finančnej referentky, komunikačnej referentky, koordinátorky ULG a projektovej koordinátorky. Zabezpečiť, aby sa uskutočňovali mesačné stretnutia jadra tímu a aby zo všetkých stretnutí boli vyhotovené a archivované zápisnice.

4.6.3. Identifikácia miestnych priorit

SWOT analýza

SWOT analýza a vízia územia sú výsledkom participatívneho procesu so zainteresovanými stranami, ktorý viedla SPOLKA. Najsilnejšou stránkou územia je historická hodnota budov a rozloha zelenej plochy, ktoré vytvárajú genius loci a majú veľký potenciál nielen pre danú časť obce, ale aj pre celé mesto a región. Najväčším problémom územia je technický stav areálu a nedostatok údržby, ktoré znemožňujú jeho využívanie. Ďalším problémom sú dopravné obmedzenia – nemožnosť vybudovať vstupy do areálu, ako aj problémy so statickou dopravou, teda nemožnosť vybudovať nové parkovacie miesta pre zrekonštruované budovy. Najväčšou výzvou je možnosť vybudovať nový verejný park pre mesto Nitra a prepojiť ho s ostatnými zelenými plochami v meste, čím by vznikla prepojená ekosystémová sieť zelených plôch v Nitre. Najväčšou hrozbou je nedostatok finančných prostriedkov a nemožnosť investovania v dôsledku dopravných problémov v území.

SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

- Územie ako oáza pokoja a oddychu
- Najväčšia súvislá zelená plocha v meste Nitra
- Veľa zelene a jej environmentálny význam v rámci mesta
- Existujúca komunikácia medzi mestom a vlastníckmi ako dobrý začiatok
- Existujúca alebo vznikajúca občianska vybavenosť (materská škola, kreatívne centrum, archeopark)
- Genius loci miesta – jeho identita a história, kultúrna hodnota
- Výhodná poloha v rámci mesta – blízkosť centra, ale aj mestskej časti Zobor
- Rekreačná zóna
- Pamiatková hodnota budov
- Hodnotná zeleň – no zároveň nie v dobrom stave

SLABÉ STRÁNKY

- Údržba zelene v areáli – je zanedbaná, chýba pravidelné kosenie, čistenie chodníkov, nachádzajú sa tu nebezpečné stromy
- Dopravný prístup do areálu – existuje len jeden vstup do areálu, výjazd na Dobšinského ulicu a napojenie na okolie je komplikované
- Pohyb chodcov v areáli a do areálu – zlý prístup cez nebezpečnú križovatku, zle navrhnuté a chýbajúce pešie trasy v areáli, nevhodne riešený vstup do areálu
- Bezpečnosť územia – budovy v zlom technickom stave, chýbajúce osvetlenie, prítomnosť bezdomovcov
- Parkovanie – nedostatočná kapacita, no zároveň nie je možné začleniť do územia
- Vlastnícka štruktúra – pozemky a budovy patria rôznym vlastníkom, výhodou však je, že nie sú v súkromnom vlastníctve veľkého množstva osôb
- Odhalené vojenské bunkre a podzemné vstupy – predstavujú nebezpečenstvo pre ľudí
- Nedostatok technickej infraštruktúry
- Priestor okolo materskej školy – potrebuje úpravu pre hranie detí a bezpečný prechod peši areálom

PRÍLEŽITOSTI

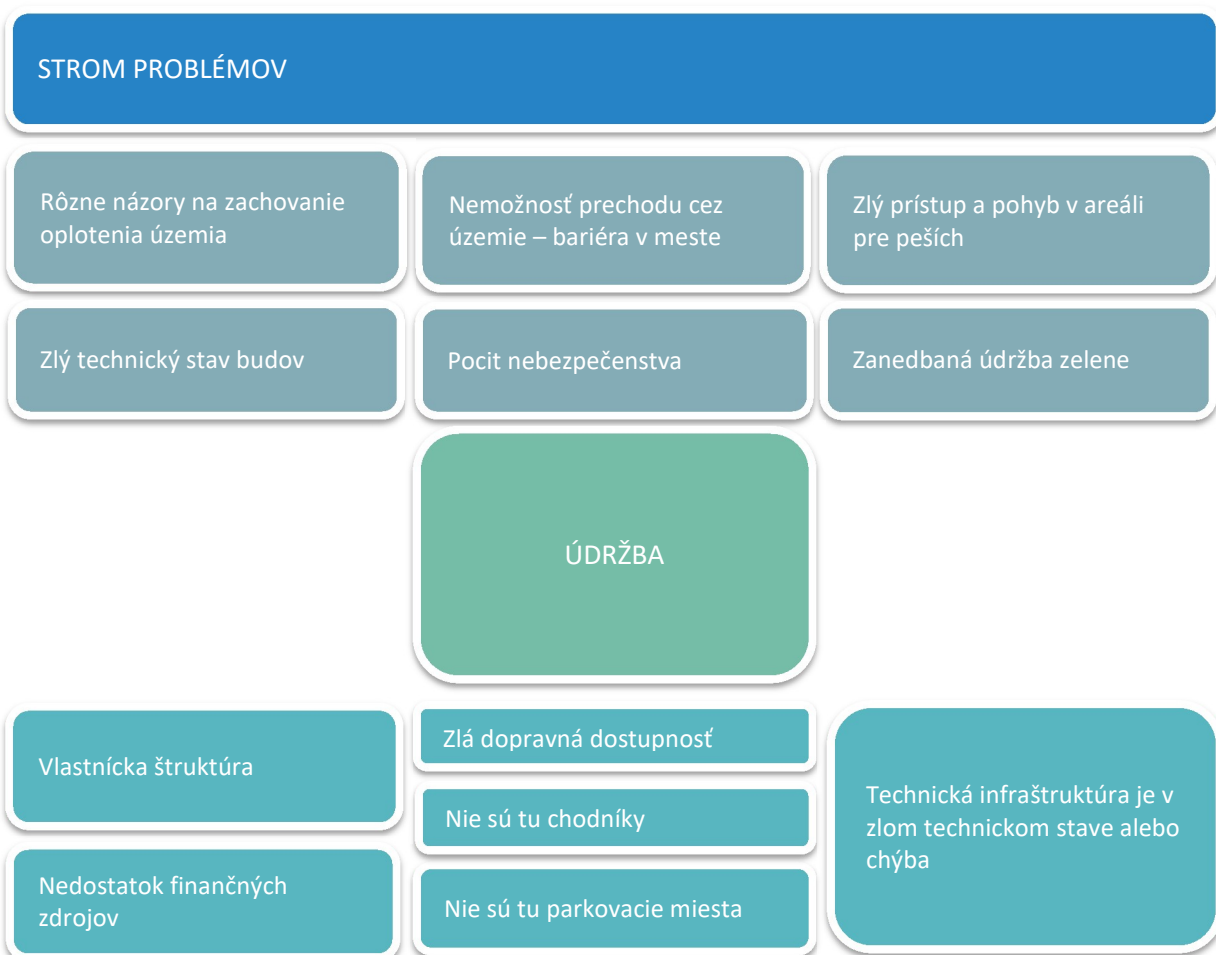
- Nový verejný park (a rekreačná zóna) pre mesto Nitra
- Prepojenie s ostatnými zelenými plochami v meste, vytvorenie jedného z najväčších parkov na Slovensku alebo prepojenej ekologickej siete zelených území v Nitre
- Terénne prevýšenie ako potenciál
- Vytvorenie pešej zóny
- Využívanie územia študentmi z blízkych škôl na voľnočasové aktivity
- Komunitný priestor pre obyvateľov Zobora
- Sprístupnenie územia verejnosti, s ohľadom na rovnováhu medzi otvorením a uzatvorením parku z hľadiska bezpečnosti a údržby
- Obnova pôvodnej funkcie budovy (bowling)
- Multifunkčné mestské prostredie
- Zakomponovanie nových funkcií, napríklad vytvorenie múzea NSK
- Vytvorenie systému spoločnej starostlivosti
- Architektonická súťaž a kreativita, ktorú prináša
- Spolupráca: prepojenie zámerov jednotlivých vlastníkov
- Kreatívne centrum, ktoré vytvára príležitosti

TREATS

- Nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu plánov
- Dopravné riešenie územia a jeho prepojení, potreba vytvoriť prístupy z viacerých strán – preťažená doprava v oblasti a nemožnosť napojenia na Dobšinského ulicu
- Vytvorenie vhodného pešieho prístupu
- Rôzni vlastníci s odlišnými zámermi a potreba ich koordinácie
- Nedostatočne rozvinutá technická infraštruktúra, ktorá nebola koordinovaná
- Každodenná správa a údržba parku - koordinovať
- Oplotenie – otázka uzavretia alebo otvorenia územia má vplyv na prevádzku a investičné zábery vlastníkov
- Rozvoj a komplexný návrh lokality sú vnímané ako hrozby aj ako príležitosti

Strom problémov

Prioritou v území je údržba areálu, na ktorej sa zhodujú všetci vlastníci a užívatelia územia. Problémová údržba je spôsobená zlou dopravnou dostupnosťou do areálu, nedostatkom finančných prostriedkov a údržby, nejasnými kompetenciami v území, absenciou správcu areálu a chýbajúcimi prevádzkovými pravidlami. Následkom zlej údržby je nemožnosť bezpečného využívania územia, čo spôsobuje problémy s prevádzkou objektov a prístupom obyvateľov do areálu.

4.6.4. Spoluvytvorená vízia GreenPlace

Vízia areálu kasární pre rok 2023

V roku 2030 je územie bývalých vojenských kasární v Nitre obnovené na príjemné miesto, ktoré využívajú všetky generácie.

4.7. Testovacie akcie

Dni otvorených dverí na Martinskom vrchu

Testovacia akcia nadviazala na zapojenie verejnosti do spolunavrhovania parku. Naším cieľom bolo, aby sa územie bývalých vojenských kasární dostalo „na mapu“ a aby ľudia spoznali možnosti, ktoré celý areál ponúka. Chceli sme zviditeľniť potenciál, ktorý ponúka Nitrianske kreatívne centrum ako akceleračný proces v danej lokalite, a tým vytvoriť miestnu dynamiku.

Plánované aktivity zahŕňali komentované prehliadky, sprístupnenie budov Archeologického ústavu a Nitrianskeho kreatívneho centra, historický program v Archeologickom skanzene, výstavu študentských návrhov revitalizácie územia a workshopy s ekologickými témami. Deň otvorených dverí sa uskutočnil dvakrát v roku 2024 – pri príležitosti podujatí mestského alebo regionálneho významu. Cieľom bolo otestovať formát týchto akcií tak, aby sa do nich zapojili všetci aktéri pôsobiaci v areáli a aby bol program atraktívny pre čo najširšiu verejnosť.

Testovacia akcia 1

Dni otvorených dverí na Martinskom vrchu, súčasť trojdňových Cyrilometodských slávností, 6. 7. 2024.

Archeologický ústav sprístupnil depozitár a zorganizoval historický program v Archeologickom skanzene, zatiaľ čo Mestská organizácia cestovného ruchu pripravila komentované prehliadky územia. Ochutnávku medu zabezpečilo občianske združenie Zoborské včely, ktoré zároveň ponúklo pozorovanie včiel a výrobu sviečok. Mesto Nitra tiež zisťovalo názory obyvateľov na územie pomocou senzorickej mapy a pripravilo pre deti vzdelávaciu aktivitu „Spoznaj stromy“.

Testovacia akcia 2

Dni architektúry na Martinskom vrchu ako súčasť Dní architektúry v Nitre, 29. 9. 2024

Mesto Nitra spolu so Združením architektov Nitra (ZAN) a Fakultou architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave pripravilo výstavu študentských návrhov transformácie územia. Výstava sa uskutočnila vďaka podpore Biskupského úradu.

Obe testovacie akcie priniesli cenné poznatky, ktoré priamo prispeli k príprave Integrovaného akčného plánu (IAP).

Po prvé, ukázali, že územie má silný potenciál pre kultúrne, vzdelávacie, ekologické a turistické využitie, čím potvrdili relevantnosť navrhovaných strategických a špecifických cieľov (ochrana dedičstva, bezpečnosť a dostupnosť, environmentálne hodnoty, komunitné využitie a cestovný ruch).

Po druhé, umožnili mestu Nitra aktívne zapojiť široké spektrum zainteresovaných strán – od kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií, mimovládnych organizácií a cirkvi až po obyvateľov a rodiny – čím potvrdili správnosť prístupu vytvárania platforiem pre spoluprácu a zapojenie aktérov.

Po tretie, spätná väzba od verejnosti získaná počas týchto podujatí (napr. prostredníctvom senzorickej mapy alebo neformálnych diskusií) pomohla formovať konkrétne opatrenia v rámci IAP, ako sú tvorba verejných priestorov, kultúrne podujatia a podpora biodiverzity.

Napokon, testovacie akcie potvrdili, že formát dní otvorených dverí a tematických podujatí môže slúžiť ako efektívny nástroj na zvyšovanie povedomia, mobilizáciu komunitnej podpory a pevné umiestnenie Martinského vrchu „na mapu mesta“ ako priestoru s perspektívou budúceho rozvoja.

Dni otvorených dverí na Martinskom vrchu, súčasť trojdňových Cyrilometodských slávností, 6. 7. 2024.

Dni architektúry na Martinskom vrchu ako súčasť Dní architektúry v Nitre, 29. 9. 2024

5. Celková logika a integrovaný prístup

5.1. Logika intervencie, zameranie IAP

Základom Integrovaného akčného plánu (IAP) je celková vízia:

„Územie bývalých vojenských kasární v Nitre je obnovené na príjemné miesto, ktoré využívajú všetky generácie.“

Mesto Nitra sa chce zamerať na sériu strategických cieľov s definovanými oblasťami intervencie a súvisiacimi aktivitami, ktoré pomôžu naplniť túto víziu. Strategické ciele a oblasti intervencie boli určené na základe problémov identifikovaných v spolupráci so skupinou ULG (Urban Local Group).

Strategické ciele sú všeobecne založené na:

- zmiernení bezpečnostných problémov v území,
- zvyšovaní povedomia o Martinskom vrchu a jeho kultúrno-historických hodnotách,
- prvom začlenení územia bývalých vojenských kasární v histórii do mestského priestoru Nitry a do života jej obyvateľov,
- zachovaní a posilnení ekologickej a historickej hodnoty parku.

5.2. Strategické a špecifické ciele

Táto jednoduchá vízia sa naplňa prostredníctvom nasledujúcich piatich strategických cieľov:

Strategický cieľ 1: Zachovať a podporovať dedičstvo územia

Strategický cieľ 2: Zabezpečiť, aby bolo územie bezpečné a prístupné

Strategický cieľ 3: Podporovať a posilňovať environmentálne hodnoty územia

Strategický cieľ 4: Podporovať využívanie územia ako komunitného priestoru

Strategický cieľ 5: Podporovať turistický potenciál územia

Územie bývalých vojenských kasární v Nitre je obnovené na príjemné miesto, ktoré využívajú všetky generácie

Oblasť intervencie

A
Dedičstvo

B
Infraštruktúra

C
Zelená a modrá
infraštruktúra

D
Rekreácia a cestovný ruch

Strategické ciele

Zachovať a
podporovať
dedičstvo
územia

Zabezpečiť,
aby bolo
územie
bezpečné a
prístupné

Podporovať a
posilňovať
environmentálne
hodnoty územia

Podporovať
využívanie
územia ako
komunitného
o priestoru

Podporovať
turistický
potenciál
územia

Špecifické ciele

Zvýšiť počet
zrekonštruov
aných budov

Vytvoriť
platformu
pre
spoluprácu
zainteresova
ných strán

Chrániť hodnotu
historického parku

Vytvoriť podmienky pre rekreáciu

Podporovať
biodiverzitu

Zapájať miestnu komunitu

Vytvoriť
stratégiu
územia

Increase
visitor safety

Zaviesť riešenia na
zadržiavanie vody

Umiestniť Martinský vrch „na
mapu mesta“

Podporovať
komunitu

5.3. Oblasti intervencie

A Dedičstvo

Akcia	Cieľ výstupov	Vedúci akcie	Partneri	Potrebné zdroje (EUR)	Časový rámec
A.1 Zachovanie a obnova budov	Opustené budovy obnovené na nové využitie. Rastúci počet obnovených budov (m ²).	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	Pamiatkový úrad	60 – 100 mil	Dlhodobý do roku 2045, každé 3 roky opravená jedna budova
A.2 Územný plán zóny	Územný plán bol vypracovaný ako právny základ pre ďalší rozvoj	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Pamiatkový úrad	200 000	Strednodobý do roku 2027

B Infraštruktúra

Akcia	Cieľ výstupov	Vedúci akcie	Partneri	Potrebné zdroje (EUR)	Časový rámec
B.1 Prevádzkový poriadok	Zverejnené prevádzkové pravidlá pre návštevníkov a používateľov, monitorovanie ich dodržiavania	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Pamiatkový úrad	0	Krátkodobý do roku 2025
B.2 Verejné osvetlenie a bezpečnostný kamerový systém	Vybudovaná sieť verejného osvetlenia v území a bezpečnosť je zabezpečená kamerovým systémom	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	Pamiatkový úrad	1 mil	Dlhodobý do roku 2045
B.3 Výstavba chodníkov	Vybudovaná sieť peších trás tak, aby boli všetky navštevované objekty bezpečne prístupné	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	Pamiatkový úrad	5 mil	Dlhodobý do roku 2045

C Zelená a modrá infraštruktúra

Akcia	Cieľ výstupov	Vedúci akcie	Partneri	Potrebné zdroje (EUR)	Časový rámec
C.1 Návrh plánu obnovy historického parku	Bol vypracovaný návrh obnovy historického parku ako základný dokument pre jeho zachovanie a rozvoj	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Pamiatkový úrad	100 000	Strednodobý: do roku 2027
C.2 Pravidelná arboristická starostlivosť a kontrola stromov	Vykonávajú sa arboristické ošetrenia a posudzovanie stavu stromov	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	500 000	Pravidelne (aspoň raz za 2 roky)
C.3 Odstraňovanie invázných rastlín	Invázne rastliny sú odstraňované prostredníctvom pravidelnej údržby	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	50 000	Pravidelne (aspoň raz za 2 roky)
C.4 Výsadba stromov	V území sa pravidelne vysádzajú stromy podľa plánu obnovy parku (minimálne 20 stromov ročne)	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	5 000 / ročne	Pravidelne (aspoň raz za 2 roky)
C.5 Kvetinové lúky a medonosné rastliny pre opeľovače	Zriaďujú sa kvetinové lúky a vysádzajú sa medonosné rastliny	Mesto Nitra	Zoborské včely, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	100 000	Strednodobý: do roku 2030
C.7 Domčeky pre ježkov	Zber lístia zo stromov je riadený tak, aby sa zachovali miesta pre ježkov na prezimovanie	Mesto Nitra	Štátna ochrana prírody	100 000	Strednodobý do roku 2030
C.8 Kompostovanie	V území sú vytvorené miesta na kompostovanie	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied,	200 000	Strednodobý do roku 2030

	biologického odpadu, 1 miesto na 1,5 ha parku		Biskupstvo Nitra		
C.9 Komunitný sad a záhrada	Zriadené komunitné sady a záhrady	Mesto Nitra	OZ Živica, OZ Hidepark – KOZA	200 000	Strednodobý do roku 2030
C.10 Podzemné zásobníky vody / poldre	Pri obnove budov sú vybudované nádrže a poldre na zachytávanie dažďovej vody zo striech	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	1 mil.	Strednodobý do roku 2030

D Rekreačia a turizmus

Akcia	Cieľ výstupu	Vedúci akcie	Partneri	Potreba zdrojov (EUR)	Časový rámec
D.1 Vytvoriť verejné priestory	Vytvorené verejné priestory, ako sú námestia a trhoviská	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	3 mil.	Strednodobý do roku 2030
D.2 Kultúrne a spoločenské podujatia	Organizujú sa kultúrne, vzdelávacie, spoločenské alebo športové podujatia, aspoň 2-krát ročne	Mesto Nitra, Kreatívne centrum Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	1 mil.	Strednodobý do roku 2030
D.3 Vytvoriť platformu pre aktérov v oblasti kultúry v území	Bola vytvorená platforma zainteresovaných strán v oblasti kultúry s aktivitami v kasárenskej zóne, vedená Kreatívnym centrom Nitra	Mesto Nitra, Kreatívne centrum Nitra		100 000	Strednodobý do roku 2030
D.4 Dni otvorených dverí	Pravidelne, najmenej raz ročne, sú organizované Dni otvorených dverí na Martisnkom vrchu ako	Mesto Nitra, Kreatívne centrum Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	100 000	Pravidelne (aspoň raz za rok)

	pokračovanie testovacích akcií				
D.5 Pravidelné komentované prehliadky	Pravidelne, aspoň raz za 1–2 roky, sa organizujú komentované prehliadky územia ako pokračovanie testovacej akcie.	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Kreatívne centrum Nitra	100 000	Pravidelne (aspoň raz za rok)
D.6 Tlačené a online informačné materiály	Vytvorené propagačné a informačné materiály o území – tlačené brožúry, webové stránky.	Mesto Nitra, Turistické informačné centrum	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Kreatívne centrum Nitra	100 000	Strednodobý do roku 2027
D.7 Komunikačná stratégia a dizajn manuál pre všetkých partnerov	Používa sa komunikačná stratégia a dizajn manuál, ktorý zabezpečuje jednotnú prezentáciu podujatí v areáli.	Mesto Nitra, Kreatívne centrum Nitra	Slovak Academy of Science Bishopric of Nitra	100 000	Strednodobý do roku 2027
D.8 Náučné chodníky – online aj v teréne	Vytvorené náučné chodníky – online aj v teréne (prostredníctvom QR kódov, online dobrodružnej hry, informačných tabúl).	Mesto Nitra	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Kreatívne centrum Nitra	200 000	Strednodobý do roku 2027
D.9 Koncept Mestského múzea	Bol vypracovaný koncept Mestského múzea, ktoré sa bude zameriavať aj na históriu tohto územia.	Mesto Nitra, Turistické informačné centrum	Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra, Kreatívne centrum Nitra	200 000	Strednodobý do roku 2030
D.10 Vytvoriť priestory pre šport a rekreaáciu	Existujú športové a rekreačné zariadenia – najmenej 2 vnútorné a 4	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied,		2 mil	Dlhodobý do roku 2045

	vonkajšie priestory.	Biskupstvo Nitra			
D.11 Vytvoriť prírodné ihrisko	Bolo vybudované prírodné ihrisko s archeologickou tematikou.	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied	Kreatívne centrum Nitra, Miestna materská škola	250 000	Strednodobý do roku 2030
D.12 Vytvoriť inkluzívne priestory a chodníky	vybudované inkluzívne priestory a chodníky pre návštevníkov.	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra		300 000	Dlhodobý do roku 2045
D.13 Hygienické a stravovacie zariadenia	Pre návštevníkov sú zriadené hygienické a stravovacie zariadenia.	Mesto Nitra, Slovenská akadémia vied, Biskupstvo Nitra	Kreatívne centrum Nitra	300 000	Dlhodobý do roku 2045

5.4. Integrácia akčného plánu

Integrácia			
Typ integrácie	Čo je pokryté?	Čo chýba?	Ako plánujete riešiť chýbajúce prvky?
Sektorová integrácia	Rôzne oblasti intervencie predstavujú širokú sektorovú integráciu naprieč rôznymi oblasťami (infraštruktúra, ekonomika, príroda, rekreácia, cestovný ruch, kultúra, vzdelávanie). Plán tiež nadväzuje na skúsenosti s prírodou blízkyimi riešeniami (Nature-based Solutions), dizajn manuálom verejných priestorov a digitálnou turistickou aplikáciou „Several Hills“.	Sociálny aspekt	V rámci regionálneho plánovania podpora sociálne slabších skupín, napríklad nájomné byty, pracovné príležitosti.
Horizontálna integrácia	Väčšina opatrení, cieľov a oblastí intervencie je otvorená pre každého, kto má záujem. Na činnosti miestnej ULG skupiny sa zúčastňujú viaceré oddelenia mestského úradu a mestské inštitúcie, ako Kreatívne centrum Nitra a Turistické informačné centrum. Významnú úlohu tu však zohrávajú samotní vlastníci pozemkov, ktorí musia prinášať podnety na spoluprácu s mestom. Skupina ULG je otvorená všetkým a s postupom projektu sú identifikovaní a pozývaní noví partneri.	Viac partnerov z tretieho sektora (MVO)	Po rekonštrukcii viacerých budov a územia sa predpokladá, že vlastníci budú priestory prenajímať aj mimovládny organizáciám. Tým sa vytvorí priestor pre zapojenie týchto aktérov. Okrem toho sa spolupráca posilní prostredníctvom spoločnej údržby zelene (v rámci konceptu biocentra), inkluzívnych spoločenstiev a propagácie digitálnych nástrojov na zapojenie verejnosti.
Vertikálna integrácia	Politickí predstavitelia Mestského zastupiteľstva a zástupcovia regionálnej samosprávy sú pozývaní na stretnutia skupiny ULG a interné koordinačné stretnutia projektu.	Vyššia účasť miestnych volených zástupcov	Zaviesť jasný komunikačný rámec a pravidelné stretnutia na zabezpečenie efektívneho toku informácií a koordinácie. Priebežne informovať miestnych volených zástupcov o pokroku a ďalších krokoch projektu.
Územná integrácia	Pri niektorých predchádzajúcich aktivitách bolo prizvané aj blízke	Do budúcnosti je potrebné zvýšiť zapojenie susedov,	Susedstvo musí byť osobitne prizvané. Pred realizáciou zorganizovať

	susedstvo. Kontakt s príľahlými podnikmi už bol nadviazaný.	aby sa predišlo ich nespokojnosti.	komunitné konzultácie a workshopy.
Mäkké a tvrdé investície	Podľa aktuálneho stavu rôzne oblasti intervencie zahŕňajú mäkké (kultúra, dedičstvo, vzdelávanie) aj tvrdé (príroda, infraštruktúra, rekonštrukcia) investície.	Financovanie tvrdých investícií (rekonštrukcie) zatiaľ nebolo objasnené.	Prediskutovať s vlastníkmi, kto je najvhodnejší na podanie žiadostí o financovanie príslušných opatrení. Vypracovať finančný plán, ktorý jasne identifikuje zdroje pre mäkké aj tvrdé investície, vrátane podpory pre zelenú infraštruktúru (biocentrá, systémy zadržiavania vody), inteligentné osvetlenie a prvky digitálnej dostupnosti.

5.5. Prierezové témy URBACT v akčnom pláne

Prierezové témy			
Téma	Prístup na zabezpečenie, že opatrenie bude riešiť túto tému	Čo chýba?	Ako plánujete riešiť chýbajúce prvky?
Zeleň / Životné prostredie	Veľkou hodnotou územia sú stromy a celková kompozícia parku. Cieľom intervencií je preto zachovať tieto hodnoty, ale zároveň zabezpečiť bezpečnosť stromov, kvalitnú údržbu zelene a zabrániť šíreniu invázných drevín. Aktivity IAP sú tiež zamerané na podporu biodiverzity (podpora opelňovačov, hmyzu) a na vzdelávanie v oblasti prírody. Podporuje sa aj komunitná aktivita prostredníctvom komunitných záhrad. Budú sa zavádzať opatrenia v oblasti systémov nakladania s biologicky rozložiteľným odpadom, ako je kompostovanie, a aj riešenia na zadržiavanie vody. Okrem toho budú pridané zelené plochy a opatrenia na zadržiavanie vody v zónach mimo pamiatkovej oblasti. Cieľom je zachovať a zvýšiť kvalitu vegetácie v území a prepojiť toto územie ako biocentrum v rámci zelenej siete mesta. To nadväzuje na rozsiahle skúsenosti mesta s prírodou blízкими riešeniami (Nature-based Solutions) a podporou miestnych zelených politík.	Chýba väčšie zapojenie vlastníkov do údržby zelene.	Mesto preberá zodpovednosť za koncepciu údržby zelene a bude riešiť možnosti spoločného financovania.
Rodová rovnosť / Inklúzia	Aktivity IAP vychádzajú z participačného procesu so združením SPOLKA. Počas tohto procesu sa zameriavalo na širokú cieľovú skupinu a čo najrozmanitejšie zloženie účastníkov (mladí ľudia, deti, seniori, utečenci atď.). Doteraz sa všetky spoločenské podujatia konali na rovných, bezbariérových plochách. Podujatia sú bezplatné a otvorené pre všetkých. Existuje dizajn manuál verejných priestorov a pravidiel verejného obstarávania s inkluzívnymi kritériami (IN-HABIT co-design), ktoré sa ďalej rozvíjajú. Tieto dokumenty budú analyzované z rodového hľadiska	Územie zatiaľ nie je bezpečné ani bezbariérové.	Všetky kroky plánovania koncepcie obnovy musia brať do úvahy prístupnosť a bezpečnosť územia.

	s cieľom dosiahnuť inkluzívny a prístupný mestský rozvoj.		
Digitalizácia	Digitalizácia môže zohrávať úlohu v oblasti vzťahov s verejnosťou, komunikácie a technického vybavenia budov. Digitálna aplikácia turistického centra „Several Hills – then and now“ predstavuje premenu územia a prispieva k digitálnemu zapojeniu verejnosti. Budúce ambície zahŕňajú inteligentné riešenia pre osvetlenie a digitálnu prístupnosť pre používateľov so zrakovým alebo sluchovým postihnutím.	Okrem webovej stránky a prezentácie na sociálnych sieťach sa momentálne nevyužívajú žiadne významné digitálne technológie.	Vypracovať plán digitalizácie, ktorý bude zahŕňať integráciu inteligentných technológií do systému správy územia.

6. Detaily akčného plánu

C.9 KOMUNITNÉ SADY A ZÁHRADY PRE MIESTNU KOMUNITU

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Podpora komunitného záhradníctva

**VEDÚCA
ORGANIZÁCIA**
Mesto Nitra**HLAVNÍ PARTNERI**Ústav záhradníctva Slovenskej
poľnohospodárskej univerzity,
MVO Hide park – KOZA – miestne
komunitné centrum**VÝSLEDKY**

- zlepšenie kvality života obyvateľov zvýšením prístupu k existujúcim zeleným plochám,
- propagácia záhradkárskych pozemkov ako dôležitých prvkov zelenej sústavy mesta Nitra,
- miestne komunitné centrá ako zdroje potenciálneho financovania a integrácie aktivít v nasledujúcich rokoch postupnej revitalizácie územia.

**STRATEGICKÉ
DOKUMENTY**Generálny plán zelene
mesta Nitra**ČASOVÝ RÁMEC**Strednodobý
Realizácia do roku 2030**ZDROJE**Vlastné finančné a
personálne zdroje mesta
Nitra v hodnote 200 000 eur,
s možnosťou financovania aj
z menších grantových
schém.**POPIS OPATRENIA**V oblasti bývalých kasární budú
vyčlenené zelené plochy, ktoré
môžu byť dočasne alebo trvalo
poskytnuté miestnej komunite na
pestovanie ovocia a zeleniny.Tieto komunitné záhrady a sady
zabezpečia nielen komunitný
život, ale aj údržbu zelene a
bezpečnosť územia.Mesto Nitra tu vybuduje mestský
sad, ktorého cieľom je zabezpečiť
biodiverzitu v území a medonosné
rastliny pre mestský včelín v
spolupráci s ovocinárskymi
organizáciami.**RIZIKÁ**

- možné problémy s ochranou záhrad a sadov pred vandalizmom a krádežami,
- nedostatočná údržba záhrad a sadov zo strany nájomcov.

C.5 KVETINOVÉ LÚKY A MEDONOSNÉ RASTLINY

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Podpora biodiverzity

VEDÚCA ORGANIZÁCIA

Mesto Nitra

KĽÚČOVÍ PARTNERI

OZ Zoborské včely,
Vlastníci pozemkov –
Slovenská akadémia vied,
Biskupstvo Nitra

VÝSLEDKY

Kvetinové lúky a trvalkové záhony medonosných rastlín prinesú územiu niekoľko výhod:

- zníženie intenzity kosenia trávnikov, čím sa znížia aj náklady na údržbu zelených plôch
- vo zvýšení biodiverzity;
- zvýšenie zadržiavania vody;
- zvýšenie filtrácie vzduchu (absorbovanie suspendovaného prachu)
- Zlepšenie estetických hodnôt

POPIS OPATRENIA

Založenie kvetinových lúk a trvalkových záhonov medonosných rastlín bude pozostávať z viacerých aktivít:

- Výber vhodných lokalít spolu s vlastníkmi pozemkov a pamiatkovým úradom
- Riadna príprava územia (agrotechnické postupy)
- Založenie lúk a záhonov – odstránenie buriny a siatie,
- Zabezpečenie pravidelnej údržby, Workshopy – kosenie lúk kosou
- Postupné rozširovanie lúk ukladaním sena na trávnaté plochy

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Generálny plán zelene

ZDROJE

vlastné finančné a ľudské zdroje mesta Nitra v hodnote 100 000 Eur, možné financovanie aj z environmentálnych grantov

RIZIKÁ

- Kvetinové lúky a trvalkové záhony sú náročné na odbornosť manažmentu údržby – kvalifikovaní ľudia môžu chýbať
- Devastácia a degradácia kvetinových záhonov/lúk

D.11 PRÍRODNÉ DETSKÉ IHRISKO S TÉMOU ARCHEOLÓGIE

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Propagovať oblasť ako komunitný priestor

VEDÚCA ORGANIZÁCIA

Mesto Nitra

KĹÚČOVÍ PARTNERI

Archeologický ústav
Miestna materská škola

VÝSLEDKY

- Zlepšenie podmienok na hranie pre deti z miestnej materskej školy a tiež pre návštevníkov
- Vytvorenie podmienok pre deti na každodenný priamy kontakt s prírodou počas hry
- Prezentácia najstaršej histórie mesta formou herných prvkov

POPIS AKCIE

Vybudovanie prírodného ihriska s archeologickou tematikou bude vyžadovať vytvorenie konceptu spoločne s Archeologickým ústavom.

Použité budú prvky:

- Prvky pre pozorovanie prírody
- Rôzne prírodné objekty
- Rastliny, stavby z rastlín (vrby)

Téma archeológie bude sa objaviť v pieskovisku – hľadanie fosílií. Nakoniec, na ihrisku sa zorganizujú workshopy pre učiteľov MŠ v meste Nitra.

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Manuál verejných priestorov mesta Nitry

ČASOVÝ RÁMEC

Strednodobý
Realizácia do roku 2030

ZDROJE

vlastné finančné a ľudské zdroje mesta Nitry v hodnote 250 000 Eur, možné financovanie z environmentálnych grantov

RIZIKO

Predpokladáme, že nastane problém s navrhovaním herných prvkov tak, aby spĺňali prísne bezpečnostné normy pre detské ihriská, keďže je málo skúseností s tvorbou prírodných ihrísk

D.1 VYTVÁRANIE VEREJNÝCH PRIESTOROV

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Propagovať oblasť ako komunitný priestor

VEDÚCA ORGANIZÁCIA
Mesto Nitra**KĽÚČOVÍ PARTNERI**

Slovenská akadémia vied,
Biskupstvo Nitra, Kreatívne
centrum Nitra

VÝSLEDKY

- Vytvoria sa verejné priestory, ako sú námestia a trhoviská
- Na tieto účely sa dajú použiť aj budovy
- Vzniknú tak priestory pre rôzne verejné podujatia pre miestnu komunitu

STRATEGICKÉ DOKUMENTY
Manuál verejných
priestorov mesta Nitry**ČASOVÝ RÁMEC**

Strednodobý
Realizácia do roku 2030

ZDROJE

vlastné finančné a
ľudské zdroje mesta
Nitry v hodnote 0,5 - 3
milióny Eur

POPIS AKCIE

Proces budovania verejných miest
bude zahŕňať:

- definovanie miest vhodných pre verejnosť
- návrhy architektov na trvalé a dočasné úpravy priestorov
- obnova verejných priestorov (povrchy, mobiliár, hygienické zariadenia, technická infraštruktúra) s dôrazom na aplikáciu princípov adaptácie na zmenu klímy

RIZIKO

Hrozí nebezpečenstvo vysokých finančných nákladov a nedostatok finančných prostriedkov v rozpočte mesta Nitry.
Existuje aj riziko vandalizmu objektov. Tiež je potrebné zabezpečiť bezpečnosť návštevníkov.

D.8 NÁUČNÉ CHODNÍKY

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Podporiť turistický potenciál oblasti

VEDÚCA ORGANIZÁCIA

Mesto Nitra

HLAVNÍ PARTNERI

Turistické informačné
centrum

VÝSLEDKY

V rámci tejto aktivity budú navrhnuté a vybudované vzdelávacie chodníky. Budú mať dve formy:

- **v teréne** – informácie budú prezentované na informačných tabuliach alebo interaktívnych paneloch
- **v online forme** – prostredníctvom QR kódov alebo online dobrodružných hier

Témy, ktoré budú prezentované:

- História územia – osídlenie, kostol sv. Martina, archeologické múzeum v prírode
- Vojenská história oblasti, architektúra kasární

POPIS AKTIVITY

Proces budovania vzdelávacích trás bude pozostávať z:

- Definovania tém vzdelávacích trás – libreto trás
- Návrhu dizajnu pre trvalé a dočasné úpravy trás a ich vybavenia – chodníky, mobiliár, hygienické zariadenia, technická infraštruktúra
- Grafického spracovania – grafická príručka, vývoj online trás

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Stratégia rozvoja cestovného
ruchu v meste Nitra

ZDROJE

Vlastné finančné a
ľudské zdroje mesta
Nitra v hodnote
200 000 eur

RIZIKO

Riziko spočíva v záujme vlastníkov pozemkov sprístupniť atrakcie, ktoré sú v ich vlastníctve. Existuje aj riziko vandalizmu objektov. Je potrebné zabezpečiť aj bezpečnosť návštevníkov.

D.10 SPORT AND LEISURE SPACES

ŠPECIFICKÝ CIEĽ

Podporiť turistický potenciál oblasti

VEDÚCA ORGANIZÁCIA

Mesto Nitra

HLAVNÍ PARTNERI

Nitrianske biskupstvo
Slovenská akadémia vied

VÝSLEDKY

Vybudujú sa rôzne športové a rekreačné zariadenia – najmenej 2 vnútorné a 2 vonkajšie aktivity. Je potrebné vytvoriť rôzne aktivity zamerané na aktívne trávenie voľného času, ako napríklad:

- detské ihriská
- športové plochy – vonkajšie fitness
- piknikové zóny, grilovacie miesta
- lezecká stena
- posilňovňa

Táto aktivita má prispieť k aktívnemu tráveniu času v oblasti – pre miestnu komunitu aj pre návštevníkov a turistov.

POPIS AKTIVITY

Aktivita bude pozostávať z výberu vhodných typov športových a rekreačných aktivít a z výberu lokality v okolí. Pri výbere aktivít je potrebné zamerať sa na všetky vekové kategórie, aby bola oblasť inkluzívna. Je nevyhnutné dosiahnuť dohodu s vlastníckmi pozemkov o využívaní územia. Budú potrebné architektonické návrhy jednotlivých aktivít. Pri návrhu je potrebná spolupráca so športovými komunitami, keďže sa predpokladá, že budú zároveň užívateľmi aj správcami daných priestorov.

STRATEGICKÉ DOKUMENTY

Stratégia rozvoja cestovného ruchu v meste Nitra

ZDROJE

Vlastné finančné a ľudské zdroje mesta. Operačné programy podľa aktuálnej výzvy na šport a rekreáciu, v hodnote 2 milióny eur.

RIZIKO

Existuje hrozba vysokých finančných nákladov a nedostatku prostriedkov v rozpočte mesta Nitra, a európske fondy nepokrývajú tému výstavby rekreačných prvkov.

ČASOVÝ RÁMEC

Dlhodobý - realizácia do roku 2045

7. Implementačný rámec

7.1. Riadenie

Úspešná **implementácia Integrovaného akčného plánu (IAP)** v Nitre si vyžaduje **dlhodobý rámec riadenia**, ktorý podporí udržateľnosť projektu aj po skončení programu URBACT v decembri 2025. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zriadiť **efektívnu manažérsku štruktúru, stabilný model financovania a zabezpečiť zapojenie všetkých relevantných zainteresovaných strán**.

Ako je uvedené v kapitole 5, implementácia IAP bude stavať na **existujúcich financovaných projektoch**, ako je Nitrianske kreatívne centrum, a zároveň čerpať podporu z nových dostupných schém financovania. Mesto Nitra môže požiadať o financovanie v rámci **Programu Slovensko 2021 – 2027**, konkrétne v oblastiach podporujúcich regionálny rozvoj, zelenú infraštruktúru a obnovu historických pamiatok, ako aj z programu **Kreatívna Európa**.

Dlhodobá udržateľnosť IAP si vyžaduje **stabilnú štruktúru riadenia**, ktorá nebude závislá od krátkodobých politických cyklov. Preto by malo Mesto Nitra v budúcnosti spolupracovať s **Nitrianskou regionálnou rozvojovou agentúrou (NRRRA)** a pripraviť model dlhodobého financovania a riadenia, ktorý bude zahŕňať:

- zriadenie **nezávislej správnej rady** dohliadajúcej na implementáciu IAP, zloženej zo zástupcov mesta, odborných inštitúcií a občianskej spoločnosti,
- **stabilizáciu financovania** prostredníctvom kombinácie grantov, mestských rozpočtov a partnerstiev verejného a súkromného sektora,
- **zapojenie širokého spektra zainteresovaných strán** na posilnenie politickej a ekonomickej udržateľnosti projektu.

Tento prístup zabezpečí, že revitalizácia bývalých vojenských kasární v Nitre nebude závislá od krátkodobých politických zmien, ale bude založená na **dlhodobej vízii a stabilných partnerstvách**.

7.2. Neustále zapájanie zainteresovaných strán

Úspešná implementácia **Integrovaného akčného plánu (IAP)** v Nitre závisí od aktívneho zapojenia zainteresovaných strán aj po fáze prípravy. Hoci **Miestna skupina URBACT (ULG)** zohrala kľúčovú úlohu pri formovaní IAP tímu, že spojila inštitúcie, združenia a expertov, zavedie sa dodatočný participačný mechanizmus na zabezpečenie zapojenia aj na praktickej úrovni.

Na udržanie participačného prístupu počas fázy implementácie sa ULG transformuje na **Riadiacu skupinu pre implementáciu IAP**, ktorá bude dohliadať na:

- Koordináciu a **monitorovanie implementácie IAP**.
- **Transparentnú komunikáciu** medzi zainteresovanými stranami a mestom.
- Prepojenie lokálnych iniciatív s relevantnými **programami financovania**.

Pracovné skupiny a Fórum pre praktické zapojenie

Okrem inštitucionálneho zapojenia je kľúčové aktívne zapájať **obyvateľov a iniciatívy zdola** do prebiehajúceho rozvoja projektu.

Nitra zriadila „**Pracovnú skupinu Kasárne**“, platformu pre praktické zapojenie, ktorá bola spustená v roku 2024. Pracovná skupina Kasárne sa bude stretávať podľa potreby a bude slúžiť ako:

- Priestor pre **praktické diskusie** o konkrétnych projektoch revitalizácie.
- Koordinačná platforma pre **správu, ochranu, údržbu a rozvoj** lokality.

Okrem pracovnej skupiny by sa mala vytvoriť platforma „**Fórum Kasárne**“, ktorá by mala byť otvorená všetkým relevantným organizáciám a obyvateľom, mala by vychádzať z členov ULG a byť vedená **Nitrianskym kreatívnym centrom**. Toto fórum bude zabezpečovať:

- **Komunitné upratovanie a akcie pre zelenú údržbu** – obyvatelia sa zapoja do dobrovoľníckych upratovacích akcií, sadenia stromov a iniciatív malého záhradníctva v priestoroch bývalých kasární.
- **Verejné workshopy a kultúrne aktivity** – fórum uľahčí diskusie o historickej ochrane, trvalo udržateľnom mestskom plánovaní a umeleckých intervenciách vo verejnom priestore.
- **Inkubátor nápadov pre miestne podniky a startupy** – fórum prepojí podnikateľov a kreatívnych profesionálov, ktorí vidia revitalizovanú oblasť ako príležitosť pre nové obchodné modely, napríklad ekologické kaviarne, co-workingové priestory alebo kultúrne priestory.
- Fórum v spolupráci s Rozpočtom a programom Zelené mesto identifikuje a financuje **menšie vylepšenia**, ako sú miesta na sedenie, inštalácie verejného umenia a zlepšenia dostupnosti.

Mesto Nitra, spojením **Riadiacej skupiny ULG, Pracovnej skupiny Kasárne a Komunitného fóra Kasárne**, vytvorí viacúrovňový model riadenia, ktorý zabezpečí strategický dohľad a praktickú účasť občanov. Riadiaca skupina sa bude zaoberať koordináciou, žiadosťami o financovanie a inštitucionálnymi partnerstvami, zatiaľ čo Komunitné fórum zapojí občanov do priamej, akčne orientovanej participácie. Tento prístup zaručuje, že revitalizácia bývalých kasární zostane **inkluzívnym a komunitne riadeným procesom**, ktorý presahuje politické cykly a programy financovania.

7.3. Prístup k financovaniu

Na zabezpečenie dlhodobej implementácie IAP sa plánuje **kombinácia viacerých zdrojov financovania**:

Program Slovensko 2021 – 2027

- **Cieľ:** Obnova vybraných historických budov v areáli bývalých kasární a rozvoj udržateľnej zelenej infraštruktúry.
- **Rozsah financovania:**
 - Konzervácia a **renovácia kľúčových historických stavieb**.
 - Investície do **zelených verejných priestorov** a riešení prispôsobujúcich sa zmene klímy.
 - Rozvoj **prístupnej a inkluzívnej infraštruktúry** v rámci revitalizovanej lokality.

Kreatívna Európa (Creative Europe)

- **Cieľ:** Podpora kultúrnych a pamiatkových projektov, zvýšenie viditeľnosti a atraktivity revitalizovanej oblasti.
- **Rozsah financovania:**
 - Vytvorenie nového **kultúrneho a vzdelávacieho programu** zameraného na vojenskú a priemyselnú históriu Nitry.
 - Rozvoj *storytellingových* a **komunikačných stratégií** na propagáciu miestneho dedičstva.
 - Podpora komunitne riadených **umeleckých intervencií**, výstav a predstavení v danej oblasti.

Participatívny rozpočet mesta Nitra

- **Cieľ:** Priame zapojenie komunity do drobných mestských zásahov.
- **Rozsah financovania:**
 - **Mikrogranty** pre komunitné podujatia, ako sú verejné diskusie, workshopy a výstavy pod holým nebom.
 - **Pilotné projekty** pre dočasné verejné priestory (napr. pop-up parky, vonkajšie sedenia).
 - Podpora počiatočných **drobnejších reštauračných prác**, ako je premaľovanie a menšie vylepšenia infraštruktúry.

Program Zelené mesto

- **Cieľ:** Zlepšenie zelenej infraštruktúry a biodiverzity v priestore bývalých kasární.
- **Rozsah financovania:**
 - **Výsadba stromov** a obnova prirodzených biotopov.
 - Založenie **komunitnej záhrady** a iniciatívy pre mestské včelárstvo.
 - Rozvoj **vzdelávacích programov** o udržateľnej mestskej ekológii.

Kľúčové projekty pre čerpanie financií

Aby bolo možné uchádzať sa o financovanie z rôznych schém, mal by sa vypracovať projekt s názvom „**Zelená Nitra – História pre budúcnosť**“, ktorý by postupne naplňal ciele IAP.

Tento projekt by mal zabezpečiť najmä:

- rozvoj **udržateľnej zelenej infraštruktúry**,
- podporu **miestneho turizmu** a komunitných aktivít.

Revitalizácia bývalých vojenských kasární si vyžaduje odborný prieskum a integráciu s históriou mesta. V spolupráci s **Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied (SAV)** a **Nitrianskym múzeom v Nitre** by malo Mesto Nitra vypracovať projekt „**História pre budúcnosť**“.

Tento projekt by sa mal zamerať na:

- **historický výskum** budov a lokalít,
- integráciu **archeologických nálezov** do infraštruktúry pre návštevníkov,
- výstavbu **nových priestorov pre Nitrianske múzeum** v Nitre,
- vytvorenie **interaktívnych vzdelávacích programov**.

7.5. Monitorovanie a reporting

Pre efektívnu implementáciu **Integrovaného akčného plánu (IAP)** v Nitre je nevyhnutné stanoviť **špecifické ciele a ukazovatele**, ktoré umožnia sledovanie pokroku a efektívnosti jednotlivých opatrení. Monitorovanie bude kombinovať **kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele** a bude prebiehať v **pravidelných intervaloch** v súlade s implementačným rámcom IAP.

Špecifický cieľ	Ukazovateľ	Monitorovací mechanizmus	Cieľová hodnota
Zvýšiť počet zrekonštruovaných budov	Počet zrekonštruovaných budov (m ²)	Pravidelné technické audity	Min. 1 budova každé 3 roky
Vytvoriť stratégiu rozvoja územia	Schválený strategický dokument	Administratívne záznamy	Dokončenie do roku 2027
Vytvoriť platformu pre spoluprácu zainteresovaných strán v danej oblasti	Počet stretnutí a zapojených zainteresovaných strán	Zápisnice zo stretnutí, správy o zapojení zainteresovaných strán	Min. 2 stretnutia zainteresovaných strán ročne
Zvýšiť bezpečnosť návštevníkov	Počet inštalovaných bezpečnostných kamier a osvetlenia	Správy o postupe výstavby	Kompletná bezpečnostná infraštruktúra do roku 2045
Chrániť hodnotu historického parku	Implementované konzervačné opatrenia	Správy o monitorovaní ochrany pamiatok	Min. 3 konzervačné opatrenia do roku 2030
Podporovať biodiverzitu	Počet opatrení na podporu biodiverzity (napr. výsadba stromov, eliminácia invázných druhov)	Správy o monitorovaní životného prostredia	Min. 5 opatrení ročne
Podporovať komunitné záhradkárčenie	Počet zriadených komunitných záhrad a účastníkov	Prieskumy, správy o miestnom zapojení	Min. 2 komunitné záhrady do roku 2028
Implementovať riešenia pre zadržiavanie vody	Počet implementovaných projektov vodného hospodárstva	Správy o vplyve na životné prostredie	Min. 3 retenčné systémy do roku 2030
Zapájať miestnu komunitu	Počet organizovaných komunitných podujatí	Počet návštevníkov, analýza spätnej väzby	Min. 4 podujatia ročne, 500 návštevníkov
Vytvoriť podmienky pre rekreáciu	Počet nových rekreačných zón	Správy o vylepšeniach lokality, štatistiky návštevnosti	Min. 3 nové rekreačné zóny do roku 2030
Vniesť Martinov vrch na mapu mesta	Počet nových turistických a informačných bodov	Správy o rozvoji cestovného ruchu	Min. 2 nové vyznačené trasy do roku 2027

Monitorovací mechanizmus

- **Štvrťročné správy** – Pravidelné hodnotenia pokroku v implementácii IAP (Integrovaného akčného plánu).
- **Ročné vyhodnocovanie ukazovateľov** – Zber údajov na základe správ zo stavebných prác, štatistík návštevnosti a spätnej väzby od verejnosti.

- **Zapojenie odborných inštitúcií** – Spolupráca s **Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied (SAV)**, **Nitrianskym múzeom v Nitre** a ďalšími odbornými partnermi s cieľom zabezpečiť kvalitatívne analýzy.
- **Externý dohľad** – Nezávislé audity financované z grantových schém na vyhodnotenie efektívnosti obnovy lokality a implementovaných opatrení.

Tento systém zabezpečuje **transparentnosť, efektívnosť a dlhodobú udržateľnosť** projektu revitalizácie bývalých kasární v Nitre.

7.6. Riadenie rizík

Implementácia **Integrovaného akčného plánu (IAP)** v Nitre zahŕňa rôzne výzvy a neistoty. Pre zabezpečenie **dlhodobej udržateľnosti** projektu a minimalizáciu potenciálnych prekážok je nevyhnutný **štruktúrovaný rámec riadenia rizík**. Táto sekcia načrtáva **klúčové riziká**, ich **pravdepodobnosť a dopad**, a navrhované **mitigačné opatrenia** (opatrenia na zmiernenie rizík).

Kategória rizika	Identifikované riziko	Pravdepodobnosť	Dopad	Mitigačné opatrenia (Opatrenia na zmiernenie rizika)
Finančné riziká	Nedostatočné financovanie plánovaných aktivít	Vysoká	Vysoký	Diverzifikácia zdrojov financovania, proaktívne žiadosti o granty a partnerstvá verejného a súkromného sektora.
Oneskorenia pri zabezpečovaní grantov	Stredná	Vysoký	Včasné podávanie žiadostí o financovanie, plánovanie finančných pohotovostných rezerv (kontingenčné plánovanie).	
Riziká riadenia a organizácie	Nedostatok dlhodobého politického záväzku	Stredná	Vysoký	Zriadenie nezávislého riadiaceho orgánu pre implementáciu IAP.
Nízka angažovanosť zainteresovaných strán (stakeholderov)	Stredná	Stredný	Pravidelná komunikácia, participatívne podujatia a transparentné rozhodovacie procesy.	
Technické riziká	Oneskorenia v stavebných a reštauračných prácach	Vysoká	Vysoký	Realistické projektové harmonogramy, fázovaná implementácia a

				priebežné monitorovanie.
Technické ťažkosti pri obnove historických budov	Stredná	Vysoký	Spolupráca s odborníkmi na historickú ochranu, štúdie uskutočniteľnosti pred implementáciou.	
Environmentálne riziká	Vplyv klimatickej zmeny (napr. extrémne počasie ovplyvňujúce infraštruktúru)	Stredná	Vysoký	Integrácia riešení adaptácie na klímu, rozvoj zelenej infraštruktúry.
Neimplementovanie opatrení na zadržiavanie vody	Stredná	Stredný	Pravidelné environmentálne hodnotenia, uprednostňovanie projektov zadržiavania vody.	
Komunitné a sociálne riziká	Odpor miestnych obyvateľov voči plánovaným zmenám	Nízka	Stredný	Otvorený dialóg, zapojenie komunity do plánovacích procesov a pilotné iniciatívy na preukázanie výhod.
Nízke verejné povedomie a účasť	Stredná	Stredný	Informačné kampane, digitálne platformy pre angažovanosť a vzdelávacie programy.	

Aby sa efektívne riadili tieto riziká, budú prijaté nasledujúce opatrenia:

- **Pravidelné hodnotenia rizík** – vykonávanie ročných hodnotení rizík na identifikáciu vznikajúcich problémov.
- **Adaptívne plánovanie** – upravovanie časových harmonogramov projektov a priorít na základe identifikovaných rizík.
- **Koordinácia so zainteresovanými stranami** – zabezpečenie pravidelnej komunikácie s kľúčovými partnermi, vrátane mestských úradov, kultúrnych inštitúcií a miestnych podnikov.
- **Finančné plánovanie rezerv** – zriadenie rezervných fondov na riešenie neočakávaných finančných nedostatkov.
- **Transparentné rozhodovanie** – udržiavanie verejnosti informovanej a zapojenej, aby sa podporilo dôveru a podporu projektu.

8. Záver

Úspešná implementácia Integrovaného akčného plánu (IAP) v Nitre si vyžaduje dlhodobú stratégiu, ktorá zabezpečí udržateľnosť revitalizačných snáh v bývalej kasárenskej oblasti. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vypracovať **štruktúrovaný plán komunikácie a zapojenia**, okamžité ďalšie kroky a plán dlhodobého riadenia, financovania a zapojenia verejnosti.

7.7. Plán miestnej komunikácie a šírenia informácií o IAP

Aby bola udržaná verejná informovanosť a zapojenie zainteresovaných strán aj po počiatočnej fáze implementácie, budú použité rôzne komunikačné stratégie zamerané na:

- a) **Miestnu populáciu** – zabezpečenie kontinuálneho zapojenia komunity do rozvoja miesta.
- b) **Kľúčové zainteresované strany** z oblasti podnikania, politiky a kultúrnych inštitúcií – posilnenie dlhodobej spolupráce a investícií do budúcnosti miesta.

Prvé kroky:

- **Pokračovanie pracovnej skupiny** pre oblasť kasární ako prístupnej a neformálnej platformy pre zapojenie komunity.
- **Pravidelné podujatia** v revitalizovanej oblasti, ako sú projekcie pod holým nebom, historické výstavy a komentované prechádzky.
- Vytvorenie a zverejnenie súboru kľúčových princípov („**Manifest kasární**“) pre usmernenie ďalšieho rozvoja.
- **Používanie bannerov a tabúl** na mieste pre pozvanie verejnosti k participácii a zvýšenie viditeľnosti.
- **Inštalácia informačných tabúl** pozdĺž hlavných ulíc pre aktualizácie o pokroku projektu a nadchádzajúcich aktivitách.
- **Mediálna kampaň** pre nadchádzajúce kultúrne podujatia, vrátane letákov, plagátov, tlačových správ a oficiálnej webovej stránky.

Všeobecná komunikačná stratégia:

- Využívanie existujúcej mestskej webovej stránky a sociálnych médií pre pravidelné aktualizácie.
- Rozšírenie osobného zapojenia, ako je oslovanie na miestnych trhoch, mestských festivaloch a kultúrnych podujatiach. Tieto opatrenia udržia verejnosť informovanú, posilnia miestnu identitu a prilákajú ďalšie zapojenie do projektu.

7.8. Okamžité nasledujúce kroky (nasledujúcich 6 mesiacov)

Aby bol udržaný prvotný impulz, v nasledujúcich šiestich mesiacoch budú prijaté nasledujúce opatrenia:

Ak bude zabezpečené financovanie a bude k dispozícii projektový tím:

- Vytvorenie „**Prevádzkového poriadku areálu Kasární**“ (jar 2025).
- Podujatie „**Noc v kasárňach**“ ako predstavenie potenciálu miesta pre kultúrne využitie (leto 2025).
- Projekcie pod holým nebom pre aktiváciu priestoru (jeseň 2025).
- Menšie **opravy základnej infraštruktúry** (nádvorie, chodníky, osvetlenie) pre zlepšenie prístupnosti.
- **Hodnotenie stavu budov** (zameranie san a statiku a bezpečnostné opatrenia).

Ak budú schválené ďalšie žiadosti o financovanie:

- **Poverenie projektového tímu** pre dohľad nad správou miesta a koordináciou zainteresovaných strán.
- **Vytvorenie „Odbornej rady“ expertov** pre udržateľnú obnovu v partnerstve s miestnymi univerzitami.
- Príprava architektonických a konzervačných stratégií pre budúce renovácie.

- Zapojenie mládeže a vzdelávacích inštitúcií do kreatívnych a participatívnych aktivít.
- Ak bude schválené financovanie v rámci špecifických programov:
- **Financovanie kultúrneho dedičstva** → Výskum osídlenia, architektúry a vojenskej histórie, špeciálne výstavy.
 - **Granty na environmentálnu a zelenú infraštruktúru** → Obnova prírodných oblastí, vytvorenie vzdelávacích prírodných chodníkov.
 - **Granty pre komunitu a vzdelávanie** → Zriadenie trvalého vzdelávacieho priestoru a aktivít pre deti a študentov.

7.9. Dlhodobá vízia a stratégia udržateľnosti

Pre zabezpečenie dlhodobého úspechu projektu revitalizácie budú implementované nasledujúce opatrenia na podporu udržateľnosti:

Správa a manažment:

- **Zriadenie špecializovaného riadiaceho subjektu**, ktorý bude dohliadať na prebiehajúci rozvoj lokality.
- **Integrácia projektu** do mestských a regionálnych plánov rozvoja miest.
- **Vytvorenie modelu partnerstva verejného a súkromného sektora (PPP)** pre udržateľnú prevádzku.

Finančná udržateľnosť:

- **Priebežné podávanie žiadostí o financovanie** z fondov EÚ a národných zdrojov (napr. Program Slovensko, Kreatívna Európa, LEADER).
- **Generovanie príjmov** z kultúrnych podujatí, cestovného ruchu a dlhodobého prenájmu revitalizovaných priestorov.
- **Zriadenie sponzorského a darcovského programu** pre komunitné iniciatívy.

Ochrana životného prostredia a kultúrneho dedičstva:

- **Implementácia opatrení na zachovanie biodiverzity**, ako sú zelené strechy, mestské záhrady a systémy na zadržiavanie vody.
- **Integrácia riešení udržateľnej energie** pri budúcich obnovách budov.
- **Zachovanie historických štruktúr** pri súčasnom umožnení ich adaptívneho opätovného využitia a moderných funkcií.

Prijatím tohto štruktúrovaného prístupu bude revitalizovaný areál kasární v Nitre slúžiť ako model pre udržateľnú obnovu miest, čím sa zabezpečí trvalý vplyv na kultúrny, sociálny a hospodársky obraz mesta.

9. Prílohy

Testovacie akcie

Dni otvorených dverí na Martinskom vrchu			
Areál bývalých kasární sa dostal do povedomia verejnosti a ľudia mali možnosť spoznať potenciál celého územia. Zviditeľnil sa potenciál Kreatívneho centra ako akcelérátora procesov v lokalite, čo vytvorilo miestnu dynamiku. Plánované aktivity zahŕňali komentované prehliadky, otvorenie budov Archeologického ústavu a Kreatívneho centra, historický program v Archeoparku, výstavu študentských návrhov na revitalizáciu územia a workshopy s ekologickou tematikou. Dni otvorených dverí sa konali dvakrát v roku 2024 (v júli a septembri) pri príležitosti podujatí celomestského alebo regionálneho významu. Cieľom bolo otestovať formát podujatí tak, aby boli zapojené všetky zainteresované strany v areáli a program bol atraktívny pre čo najširšiu verejnosť.	Vlastník akcie	Mesto Nitra, Archeologický ústav SAV, Kreatívne centrum	
	Špecifické ciele	Dostať lokalitu do povedomia, predstaviť ponuku územia, zviditeľniť možnosti, ktoré ponúka Kreatívne centrum.	
	Pripravenosť aktivity	Prebieha opakovane	
	Časový rámec	6.7. 2024 29.9. 2024	
Financie a zdroje			Hlavní aktéri
Potrebné zdroje	Zdroj	Stav	Mesto Nitra (pracovníci TIC, sprievodcovia, politici) – zabezpečili komentované prehliadky a diskusiu o budúcnosti areálu (5 zamestnancov). Archeologický ústav SAV – zabezpečil odborný a kultúrny program na tému histórie a archeológie (15 zamestnancov). Kreatívne centrum – prezentovalo potenciál priestorov KC (3 zamestnanci).
1000 – 3000 Eur	Mesto Nitra	Zatiaľ nezabezpečené	
Integrácia			
Typ integrácie	Aktívny prístup k zabezpečeniu integrácie		
Sektorová integrácia	Environmentálne, ekonomické, sociálne a kultúrne aspekty boli zohľadnené tak, aby sa navzájom negatívne neovplyvňovali. Dosiahlo sa to plánovaním aktivít so zainteresovanými stranami a na úrovni odborov Mesta Nitra – zapojením všetkých relevantných útvarov úradu a stanovením vhodných cieľov a prostriedkov na začiatku podujatí.		
Horizontálna integrácia	Zapojení boli všetci relevantní partneri (z verejného, súkromného, mimovládneho, akademického a občianskeho sektora) prostredníctvom kontaktovania partnerov ULG.		
Vertikálna integrácia	Do spolupráce boli zapojené príslušné úrovne riadenia (miestna a regionálna) kontaktovaním relevantných inštitúcií. Angažovaná bola napríklad Slovenská akadémia vied, ktorá má celoštátny dosah.		
Teritoriálna integrácia	Obyvatelia priľahlých štvrtí boli zapojení prostredníctvom propagácie podujatia v lokálnych médiách a s pomocou volených zástupcov za danú mestskú časť.		

Mäkké a tvrdé investície	Bola zabezpečená kombinácia investícií do mäkkých a tvrdých aktivít. Mäkké aktivity slúžili na aktivizáciu obyvateľov, zatiaľ čo tvrdé aktivity sa zameriavali najmä na zaistenie bezpečnosti v areáli a orientáciu návštevníkov (napr. informačné tabule).		
Prierozové témy			
Životné prostredie	Aby mala aktivita pozitívny vplyv na prostredie, environmentálny dopad podujatí bol minimalizovaný (napr. zabezpečenie odpadkových košov, podpora príchodu na bicykli, MHD alebo cyklobusom a využitie turistického vláčika z mesta).		
Rodová rovnosť	Navrhované aktivity boli prístupné pre všetkých bez ohľadu na pohlavie alebo zdravotné postihnutie prostredníctvom inkluzívneho dizajnu. Trasy prehliadok po areáli boli navrhnuté tak, aby boli vhodné pre kočíky a vozíky a bezpečné pre ženy.		
Digitálna oblasť	Aktivita v tejto fáze neintegrovala digitálne komponenty.		
Riziká			
Riziko	Pravdepodobnosť	Dopad	Opatrenia na zmiernenie
Nebezpečenstvo v areáli – nebezpečné budovy, nezakryté jamy, padajúce konáre	Stredná	Príliš vysoká návštevnosť	Areál bol zabezpečený – návštevníci museli dodržiavať pokyny, pohybovať sa vo vyznačených zónach a vyhýbať sa opusteným budovám.
Nepriaznivé počasie	Stredná	Menej návštevníkov, obmedzený program	Program bol plánovaný aj v interiéroch.
Príliš vysoká návštevnosť	Stredná	Nespokojnosť návštevníkov, nedostupnosť aktivít	Bolo poskytnutých viac komentovaných prehliadok, podujatie trvalo dlhšie.
Aktivity			
Aktivita	Dátumy	Výstupy	Problémy a obavy
Spolupráca s Archeologickým ústavom	6.7.2024	Otvorenie zbierok AÚ; historický program v Archeoparku (skupiny historického šermu/divadla).	Potreba prípravných stretnutí kvôli organizácii, komunikácii a bezpečnosti. KC ešte nemalo kolaudáciu, preto sa program sústredil na exteriér a priestory AÚ. Potreba viac popoludňajších aktivít pre rodiny s deťmi.
Spolupráca s Biskupským úradom	6.7.2024	Jedna zo zastávok na Cyrilometodskej pútnickej ceste pri kostole na Martinskom vrchu.	Nutnosť koordinácie časového harmonogramu.
Spolupráca s TIC Nitra	6. 7. 2024	Komentované prehliadky o histórii územia.	Naplánovaných viac termínov prehliadok (aj

			tematických), vytvorenie máp a informačných tabúl.
Spolupráca so študentmi architektúry STU v Bratislave	29.9.2024	Výstava študentských návrhov na revitalizáciu územia	Prípravné stretnutia kvôli katalógu prác a príprave výstavy v Kreatívnom centre.
Spolupráca s Biskupským úradom	29.9.2024	Otvorenie opustenej budovy pre účely výstavy.	Nutnosť koordinácie časového harmonogramu.
Monitorovanie			
Výstupy			
Indikátor	Monitorovací mechanizmus		Cieľ
Počet účastníkov počas dvoch dní	Sčítanie návštevníkov		500 návštevníkov
Typy a profily návštevníkov, vedomosti o mieste	Prieskumy a dotazníky, pocitové mapy		100 odpovedí
Výsledky			
Indikátor	Monitorovací mechanizmus		Cieľ
Vznik záujmu o lokalitu	Prieskumy a dotazníky		100 dotazníkov
Podpora biodiverzity a ekologickej stability	Počet opatrení (napr. manažment kosenia, podpora opeľovačov, kompostovanie)		5 vylepšení

10. Kontakty

Denisa Halajová

Krajinná architektka

Odbor životného prostredia

Mestský úrad Nitra

Štefánikova ul. 60

950 06 Nitra

Tel.: +421 37 65 02 316

Email: halajova@msunitra.sk

Web: www.nitra.sk